

The Metaphoric Perception of Teacher Candidates Related 'Fine Arts Teacher' Concept

Suzan Duygu Bedir Erişti

Anadolu University

Abstract:

The purpose of this study is to determine the fine arts education teacher candidates' perception about concept of teacher through metaphors. This qualitative study applied phenomenology as research method. The research was carried out by participating of 40 teacher candidates at Anadolu University, Faculty of Education, and Department of Fine Arts Education through the Research Methodologies lesson directed by the researcher, in 2014-2015 fall semester. The research data were collected by the social network sharing of the participants and by an open-ended questionnaire. Thematic analysis technique which is a qualitative research method were used to analyze the data. Teacher candidates explained the concept of teacher with much more categorized metaphors such as bicycle snowflake, galaxy, snatch, basketball coaching, courage, rainbow, freedom.

Keywords: *Metaphor, teacher perception, fine arts education, fine arts education teacher candidate.*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18, No 1, 2017
pp. 265-280
DOI: 10.17679/inuefd.306631

Received : 29.09.2016
Revision1 : 22.02.2017
Accepted : 01.03.2017

Suggested Citation

Bedir Erişti, S. D. (2017). The Metaphoric Perception of Teacher Candidates Related 'Fine Arts Teacher' Concept, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 265-280. DOI: 10.17679/inuefd.306631

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The metaphor indicates the figurative language of concepts through the experiences of people. Using metaphors related a concept make people to express the concept or phenomenon as perceived (Saban, 2008). Metaphors is an effective way of identifying participants' experiences, attitudes, and perceptions about determined concept. The participants should use metaphors to transfer the experience to a conceptual, objective or subjective frame. The participants compare the experiences with determined metaphor in a different perspective. As a result of this comparison of experiences and the metaphors the participants explain the target concept.

Purpose

The purpose of this study is to determine the fine arts education teacher candidates' perception about concept of teacher through metaphors. This research was carried out by participating of teacher candidates at Anadolu University, Faculty of Education, and Department of Fine Arts Education through the Research Methodologies lesson directed by the researcher.

Method

The purpose of this study is to investigate the fine art education teacher candidates' perception of 'teacher' by using metaphors. This qualitative study applied phenomenology as research method. The data analysis process includes coding and extracting data, compiling a sample metaphor, developing categories and quoting metaphors. Phenomenological approach helped teacher candidate to reflect their own experiences through own perspectives and to interpret own thoughts related research process.

Participants: The sample of study is 40 fine art education teacher candidates at the Department of Fine Art Education, Faculty of Education, Anadolu University during 2014-2015 fall term. Participants were determined using criterion sampling. The basic criterion in this research was determined as the second year of the graduate program of teaching profession.

Data Collection: The implementation was carried out at three weeks. Teacher candidates were asked to determine metaphors related to "fine arts education teacher" concept and write its' reasons in detail. The data is conducted by completing statement of open ended questionnaire including the sentence of "Fine arts education teacher is like; because....". It was aimed to determine the metaphors associated with the concept of 'Fine arts teacher' by completing the sentence of "Fine arts education teacher is like" and it was aimed participants to explain metaphors by completing the sentence of "Because.....".

Data Analysis: In line with the findings obtained based on the metaphors determined by teacher candidates were analysed and interpreted using the thematic analysis method within the scope of the themes determined on the theoretical framework. Depending on the thematic analysis conducted with the research questions and the theoretical framework of the study, metaphors were described, classified and analysed. Later the metaphors were associated with the reasons of teacher candidates.

Findings

According to results of this study, teacher candidates used 40 metaphors to associate with the concept of 'fine arts education teacher'. They used 13 objective metaphors which are determined as 'Bicycle, Key, Paintbrush, Book, Trap, Brush, Mountaineer backpack, Window, Colour palette, Dark room, Puzzle, Light house, Money box'. Teacher candidates determined 14 conceptual metaphors as 'Four- leaved clover, Tree, Flower, Land, Seed, Rainbow, Sea, Water drop, Snowflake, Wind, Galaxy, Sun, Bee, Life, Life Style'. They used 4 subjective metaphors as 'Dancing, Basketball Coach, Cooking, Travelling' and 4 abstract concepts including 'Music, Language, Alphabet, Courage, Self-confidence, Movement, Child Innocence, Freedom'.

In category development stage 40 different metaphors were classified considering their reasons and 5 categories have been created. In the classifying stage of the metaphors distribution of the data according to reason was conducted through students' reflections.

The categories through the metaphors were determined as 'Teachers as guide for real life' (7), 'Teachers as identity' (5), 'Teachers as guide for discovering the core competencies of students' (10), 'Teachers as source of information' (12) and 'Teachers as a guide for creativity and imagination' (13).

The metaphors related the category of 'Teachers as guide for real life' were determined as 'Bicycle, Light house, Music, Courage, Puzzle, Paint brush, Sun'.

The metaphors through 'Teachers as identity' were indicated as 'Wind, Flower, Water drop, Paint brush, Self-confidence'.

The metaphors explained through 'Teachers as guide for discovering the core competencies of students' category were determined as 'Life, Travelling, Rainbow, Dark room, Life style, Child Innocence, Language, Trap, Snowflake, Freedom'.

'Teachers as source of information' category includes the metaphors of 'Mountaineer backpack, Paint brush, Tree, Cooking, Dancing, Self-confidence, Light house, Galaxy, Money box, Basketball Coach, Key, Four-leaved clover'.

The last category 'Teachers as a guide for creativity and imagination' includes the metaphors of 'Paint brush, Light house, Colour palette, Land, Bee, Four-leaved clover, Window, Seed, Brush, Sea, Movement, Book, Tree'.

Discussion & Conclusion

The results of this study, emphasizes that teacher candidates have a wide metaphoric perception distinguished from each other related the determined concept. The metaphors reflecting the perception of teacher candidates categorized through their experiences, explanations, definitions. As a result of the study it should be indicate that using metaphors to determine concepts and phenomena is a powerful tool for the research process. Metaphors used in this research to identify participants' experiences and perceptions about concept of teacher is an effective way of determining conceptual, objective and subjective reflections of real life experiences.

Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının 'Resim-iş Öğretmenliği' Algılarına İlişkin Metaforlar

Suzan Duygu Bedir Erişti
Anadolu Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı görsel sanatlar alanındaki öğretmen adaylarının resim-iş öğretmenliği kavramına ilişkin algılarını ortaya koydukları metaforlar ve bu metaforlara ilişkin düşünceleri çerçevesindeki görüşleri aracılığı ile belirlemektir. Bu amaçla araştırma verileri 2014-2015 güz döneminde Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde araştırmacı tarafından yürütülen Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi kapsamında 40 öğretmen adayından elde edilmiştir. Araştırma verileri sosyal paylaşım ağları aracılığı ile ve açık uçlu sorulardan anket formları aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının resim-iş öğretmenliği kavramı algılarına ilişkin metaforlar bisiklet kar tanesi, galaksi, kapan, basketbol koçluğu, cesaret, gökkuşağı, özgürlük gibi dikkat çekici birçok tema içermekte ve çok çeşitlilik göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, öğretmen algısı, güzel sanatlar eğitimi öğretmen adayı

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 1, 2017
ss. 265-280
DOI: 10.17679/inuefd.306631

Gönderim Tarihi : 29.09.2016
1. Düzeltme : 22.02.2017
Kabul Tarihi : 01.03.2017

Önerilen Atıf

Bedir Erişti, S. D. (20XX). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının 'Resim-iş Öğretmenliği' Algılarına İlişkin Metaforlar. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 265-280. DOI: 10.17679/inuefd.306631

GİRİŞ

Metaforlar bireylerin bir olaya ilişkin düşüncelerini benzetmeler, mecazlar ve alt anlamlar yolu ile ortaya koymaya olanak tanımaktadır. Bireylerin kişisel deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını olduğu gibi ortaya koymaları bağlamında da araştırma süreçlerinde etkili bir biçimde işe koşulabilmektedir (Saban, 2004). Metafor bireylerin çok yönlü düşünsel aktivitelerinin yansımalarını gözlemlene olanağı sunmaktadır. Metafor temel olarak üzerinde çalışılan bir olgunun, kavramın, olayın ya da bakış açısının başka bir kavram, olay ya da olgu yolu ile benzeşim odaklı olarak açıklanmaya çalışılmasıdır (Oxford ve diğ., 1998). Metaforlar yolu ile bir kavramı başka bir kavrama benzetirken aslında birey benzetilen kavramın kendisi için oluşturduğu anlamı yorumlamaktadır. Çünkü benzetilen kavramın neden benzetildiğini ortaya koymak, temel olarak kavramın benzeyen yönlerini öne çıkarmak anlamına da gelmektedir. Metafor yolu ile benzetmeye dayalı kavramlar arası ilişki kurmak ve fark edilmeyen bireysel algıyı benzetme çerçevesinde yeniden yorumlamak olanaklıdır (Koro-Ljungberg, 2001). Bir başka deyişle bireysel algılara ilişkin farkındalık oluşturmaya dayalı bir görme ve düşünme biçimi olan metaforik yaklaşım ile algıları yeniden yorumlamak; kavram ile yeni anlamı arasında yeni bağlantılar kurmak olanaklıdır (Jensen, 2006; Henze, 2005). Yani bireylerin yaşam deneyimlerini yeni anlamlar yolu ile açıklamasında metaforlar etkili birer araçtır.

(Forceville, 2002). Yani birey metafor belirlerken metaforun temel aldığı konuyu, metaforun kaynağını ve metaforun konusu ve kaynağı arasındaki ilişkiyi açıklar. Bireylerin bir kavrama ilişkin algısını derinlemesine incelemek, anlamak, açıklamak ve yorumlamak için metaforların işe koşulması oldukça etkili bir yoldur (Yob, 2003). Bu nedenle birey kavrama ilişkin algısını metaforlar yolu ile yorumlarken kendi algısını da yeniden yorumlamaktadır.

Alanyazında metaforlarla ilgili çalışmalar incelendiğinde özellikle eğitim bilimleri ile ilişkili farklı konular üzerine odaklanan metafor çalışmaları dikkati çekmektedir (Örücü, 2012; Akkaya, 2011; Alacapınar, 2011; Afacan, 2010; Aydın ve Eser-Ünalı, 2010; Aydın ve Pehlivan, 2010; Carter ve Pitcher, 2010; Font ve diğ., 2010; Gültekin, 2013; Mahlios, Massengill-Shaw ve Barry, 2010; Saban, 2009; Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Levine, 2005; Ocak ve Gündüz, 2006; Özdemir, 2012; Altun ve Apaydın, 2013; Saban, 2004; Ben-Peretz ve diğ., 2003). Bu çalışmalarda okul, öğretmen, öğrenci, öğretimin planlanması, eğitim sistemi, öğretim programı, öğretmenlik mesleği, sınıf yönetimi konuları üzerine odaklanmaktadır. Eğitim bilimleri alanlarında gerçekleştirilen metafor çalışmalarının eğitim, öğretmen rolü, öğretim süreci, öğrenci-öğretmen ilişkisi, öğretim süreci gibi kavramların imgesel bir yaklaşım ortaya koyma ve imgelere bağlı olarak açıklama ve anlamlandırmada etkili bir biçimde işe koşulduğu söylenebilir. Eğitim bilimleri alanları çerçevesindeki metafor çalışmaları incelendiğinde özellikle öğretmenlik mesleği ile ilişkili algıların ortaya konulduğu birçok çalışma da yer almaktadır (Aslan, 2013; Ekiz ve Koçyiğit, 2013; Aydın ve Pehlivan, 2010; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Cerit, 2008; Çelikten, 2006). Ancak yine alanyazında güzel sanatlar eğitimi alanları ile ilişkili metaforik çalışmalar son derece azdır (Fidan ve Fidan, 2016; Wells-Yalçın, 2015; Kalyoncu ve Liman, 2013; Kalyoncu, 2012). Öğretmenlik mesleğinin görsel sanatlar eğitimi sürecinde öğrencilerin yaratıcılık, yetenek, hayal gücünü geliştirme, kendisini ifade etme gibi yönlendirici rolü düşünüldüğünde mesleğin başında yer alan öğretmen adaylarının mesleği ne şekilde algıladıklarını ortaya koyan çalışmalar önem taşımaktadır. Çünkü gelecekteki öğretmen profilini oluşturacak olan görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin hem öğrenci hem öğretmen açısından katılımcı, yönlendirici ve geliştirici rollerini benimsemeleri, öğretmen yetiştirme sürecinin görsel sanatlar eğitimi alanı için kaçınılmaz bir gerekliliktir. Çünkü gelecek kuşakların kendilerini bilinçli ve doğru bir biçimde tanımlamalarına, yaratıcılık ve yeteneklerini keşfetmelerine, kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan ve rehberlik eden görsel sanatlar öğretmenlerine gereksinimi vardır. Bu nedenle görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki tanımlarını ortaya koymalarına yönelik araştırmalar, gelecek nesillerin yönlendirilmesine yönelik etkiyi olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca öğretmen adaylarının mesleğin başında görsel sanatlar alanları ile öğretmen kavramını ilişkilendirdikleri düşüncelerinin ortaya konulması ve öngörülerinin belirlenmesi çerçevesinde olumlu ve mesleki yeterlilikleri geliştirici düşüncelerin güçlendirilmesi çerçevesinde önem taşımaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı güzel sanatlar eğitimi öğretmen adaylarının "resim-iş öğretmenliği" kavramına ilişkin algılarını ortaya koydukları metaforlar ve metaforlara ilişkin düşünceleri yolu ile belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Görsel sanatlar eğitimi öğretmen adayları "resim-iş öğretmenliği" kavramına ilişkin algılarına yönelik kullandıkları metaforlar nelerdir?
2. Görsel sanatlar eğitimi öğretmen adaylarının "resim-iş öğretmenliği" kavramına ilişkin belirledikleri metaforlar çerçevesinde resim-iş öğretmenliğine ilişkin düşünceleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı olgubilim yaklaşımı çerçevesinde desenlenmiştir. Olgubilim araştırmaları çerçevesinde belirlenen olguya ilişkin farkındalık geliştirici, derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışın ortaya konulmasına yönelik bir yaklaşım benimsenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda araştırma sürecinde belirlenen "resim-iş öğretmenliği" olgusu üzerine odaklanmaya dayalı metaforik bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Olgubilim yaklaşımı ile öğretmen adaylarının metaforlar yolu ile belirlenen olguyu nasıl kavramsallaştırdıkları sorgulanmıştır. Olgubilim yaklaşımına çerçevesinde ortaya konulan metaforlar, araştırmacının araştırma konusuna ilişkin derinlemesine bir gerçekliğe ulaşmasına sağlar (Rose, 2009). Metafor çalışmalarında, araştırma konusunun hedef kitlesi olan bireylerle bire bir çalışılır ve elde edilen veriler sınıflandırılarak araştırma konusu ile ilişkilendirilir (Johnson, 2007). Araştırma amacı ile ilintili olarak metaforlar ortaya koyan kelimelerin sembolik anlamları, anlamlara ait iletiler ve ifadeler çerçevesinde incelenmiş; bu bağlamda elde edilen veriler özetlenmiş, karşılaştırılmış ve bütünleştirilmiştir. Metaforlar öncelikle sembolik ve içerdiği iletiler bağlamında sınıflandırılmış; birbiri ile ilişkilendirilmiş ve sayısal olarak mevcut durum ortaya konulmuştur. Metaforların betimlenmesi çerçevesinde de metaforlara ilişkin görüşler tematik olarak çözümlenmiş ve ilgili doğrudan aktarımlarla desteklenmiştir.

Bu bağlamda araştırmacının ana teması ile ilişkili alt kavramlar, kelimeler ya da kelime grupları arasındaki ilişkiler, metaforik bir yaklaşım ile sorgulanmıştır. Metaforlar anahtar kelimeleri oluşturmuş ve bu kelimeler ilişkili anlamlar ve kelimeler arası ilişki ortaya konulmuştur.

Katılımcılar

Araştırmacının katılımcılarını Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde araştırmacı tarafından yürütülen Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersini alan ve ikinci sınıf öğrencisi olan toplam 40 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 30'u kız (%75), 10'u (%25) da erkek öğrencidir. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örneklemede araştırma amacı ile ilintili bir takım ölçütleri karşılayan katılımcıların belirlenmesi söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çerçevede örneklemin belirlenmesindeki ölçüt katılımcıların Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü öğrencileri olması ve eğitim gördükleri alandaki deneyimlerini daha somut bir biçimde ortaya koyabilmeleri çerçevesinde ikinci sınıf öğrencileri olmalarıdır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan öğrencilerin "resim-iş öğretmenliği"ne ilişkin algılarını metaforlar yolu ile belirlemek için sosyal paylaşım ağı üzerinde açılan "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" grubuna üye olan öğrenciler ile paylaşılan açık uçlu anket formu aracılığı ile "Resim-iş öğretmenliği . . . gibidir; çünkü, . . ." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Açık uçlu anket formu sosyal paylaşım ağı hesabı olmayan öğrencilere basılı olarak verildi. Öğrencilerden tek bir metafor belirlemeleri istendi ve belirledikleri metafor çerçevesinde "resim-iş öğretmenliği"ne ilişkin düşüncelerini yine sosyal ağ üzerinden paylaşmaları istendi. Uygulama süreci 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde 14 Ocak-28 Ocak tarihleri arasında toplam 3 haftayı içeren bir süre içerisinde görüşlerini ifade etmeleri istendi. Uygulama öncesinde metafor kavramına ilişkin bilgi verildi ve neden metafor yolu ile düşüncelerinin belirlenmek istendiği açıklandı. Metaforlarla ilgili sınırlamalarının olmadığı ve istedikleri kavramı metafor olarak seçebilecekleri vurgulandı. Üç haftalık süre sonunda öğrencilerin sosyal ağ paylaşımları kayıt altına alındı ve açık uçlu anket formları toplandı. Öğrencilerden sosyal ağ paylaşımlarının ve açık uçlu anket formlarının araştırma sürecinde kullanımına ilişkin izinler alındı.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen veriler tematik analiz çerçevesinde temalaştırılarak verilmiştir. Nitel araştırma yaklaşımına dayalı tematik analize dayalı olarak verilerin tanımlanması ve kategorilere ayrılması söz konusudur. Tematik analiz çerçevesinde alanyazınla ilişkili olarak kategorilere ayrılan temalara dayalı alt kategori ve kodlar belirlenir ve belirlenen temalar yorumlanır (Liamputtong, 2010; Liamputtong, 2009). Araştırmada öğrencilerin ortaya koydukları metaforlar ve metaforlara ilişkin düşünceleri alanyazına dayalı olarak ve bütüncül bir yaklaşım ile analiz edilmiştir. Bu çerçevede görüşme dökümleri sınıflandırılmış, çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Metaforlar ve metaforlar ile ilişkili görüşlere dayalı kodlar, araştırmacı ve eğitim bilimleri alanından bir uzman ile birlikte incelenerek görüş birliği sağlanmıştır (Miles ve Huberman,

1994). Oluşturulan metafor ve kategorileştirilmesi sürecinde alan uzmanının önerisi ile iki metafor kategorisi ('hayat' ve 'hayat tarzı' metaforlarının 'soyut' yerine 'yaşam deneyimi' kategorisinde olması üzerine karar verilmesi) üzerinde tartışılmış ve kategorilere son hali verilmiştir. Metafor kategorisi çerçevesinde yapılan güvenilirlik analizinde çalışmanın güvenilirliği 0.96 olarak hesaplanmıştır [Güvenilirlik= ((44):(44+2))x100 => Güvenilirlik= % 96]. Metaforlar ve metaforlara ilişkin yorumların kategorileştirilmesi sürecinde, beş ana tema ve ortaya konulan görüşlere dayalı kodlamalar arasında ise araştırmacı ve alan uzmanı arasında %100 görüş birliği sağlanmıştır. Nitel araştırma süreçlerinde alan uzmanı ve araştırmacı arası değerlendirme sürecindeki görüş birliği %90 üzeri ise güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma sürecinde tematik çerçevenin oluşturulmasında metaforlara dayalı görüşler çerçevesinde öne çıkan ve süreci yapılandıran ana temalar dikkate alınmış ve araştırmanın kuramsal çerçevesine dayalı olarak yorumlanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Geçerlilik ve güvenilirlik nitel araştırma sürecinde verilerin ayrıntılı olarak ortaya konulması ve bu bağlamda sonuçlara ulaşılma sürecinin açıklanmasını içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Geçerlilik çerçevesinde araştırmada metaforların belirlenmesine ilişkin form metaforun ortaya konulması ve metaforun neden ortaya konulduğuna ilişkin gerekçenin açıklanmasını sağlayacak biçimde düzenlendi. Böylece metaforun ortaya konulması dışında metafora ilişkin görüşlerle de analiz sürecinde metaforun ayrıntılı incelenmesine dayalı veriler elde edildi. Bu bağlamda metaforlara ilişkin kategorilerin oluşturulması sürecinde metaforlar ve metaforlara ilişkin açıklamalar ayrıntılı olarak incelenmiş; raporlaştırma sürecinde metafor gerekçeleri doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Güvenilirlik çerçevesinde ise 40 metafora dayalı 4 kavramsal kategori (somut, soyut, kavramsal ve yaşam deneyimlerine dayalı kategoriler) ve kavramsal kategorilere dayalı görüşlere ilişkin tematik çerçeve arası ilişki (öğretmenin yönlendirici rolü, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolü, öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolü, öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolü) iki alan uzmanı tarafından incelenmiş; görüş birliği ve ayrılığı olan kodlar belirlenmiştir.

BULGULAR

Resim-iş öğretmen adayları "resim-iş öğretmenliği" algısına ilişkin farklı metaforlar belirlemişlerdir. Her bir öğrenci farklı metaforlar ortaya koyduğu için öğrenci sayısı kadar metafor ortaya çıkmıştır. Metaforlar kendi içlerinde somut, soyut, kavramsal ve yaşam deneyimlerine dayalı olarak sınıflandırılacak nitelikte ortaya çıkmıştır. Belirlenen metaforlar Tablo 1'de sıralanmaktadır:

Tablo 1. "Resim-iş" öğretmenliği algısına yönelik metaforlar

Metafor Kodu	Metafor	Metafor Kodu	Metafor
1.	Bisiklet	21.	Su damlası
2.	Fener	22.	Kar tanesi
3.	Kumbara	23.	Rüzgar
4.	Anahtar	24.	Galaksi
5.	Boya fırçası	25.	Arı
6.	Kitap	26.	Güneş
7.	Kapan	27.	Hayat
8.	Fırça	28.	Hayat tarzı
9.	Dağcının sırt çantası	29.	Dans etmek
10.	Pencere	30.	Basketbol koçluğu
11.	Renk paleti	31.	Yemek yapmak
12.	Karanlık oda	32.	Seyahat etmek
13.	Yap-boz	33.	Müzik
14.	Dört yapraklı yonca	34.	Dil
15.	Ağaç	35.	Alfabe
16.	Çiçek	36.	Cesaret
17.	Toprak	37.	Özgüven
18.	Tohum	38.	Hareket
19.	Gökkuşluğu	39.	Çocuğun saflığı

20.	Deniz	40.	Özgürlük
TOPLAM		40	

Tablo 1’de öğrenciler tarafından ifade edilen metaforlar somut kavramlardan soyut kavramlara doğru sıralanmıştır. Metaforların 13 tanesi somut nesnelere dayalı benzetmeler içermekte (Bisiklet, Fener, Kumbara, Anahtar, Boya fırçası, Kitap, Kapan, Fırça, Dağcının sırt çantası, Pencere, Renk paleti, Karanlık oda, Yap-boz); 14 tanesi canlı nesne, yaşam ve doğa ile ilişkili benzetmeler içermekte (Dört yapraklı yonca, Ağaç, Çiçek, Toprak, Tohum, Gökkuşluğu, Deniz, Su damlası, Kar tanesi, Rüzgar, Galaksi, Güneş, Arı, Hayat, Hayat tarzı); 4 tanesi bireysel bir etkinlik ile ilişkilendirilmekte (Dans etmek, Basketbol koçluğu, Yemek yapmak, Seyahat etmek); 5 tanesi ise soyut kavramlar ile ifade edilmektedir (Müzik, Dil, Alfabe, Cesaret, Özgüven, Hareket, Çocuğun sağlığı, Özgürlük).

Resim-öğretmenliğine ilişkin algıları temel olarak beş ana tema çerçevesinde toplanmaktadır. Bu temalar; öğretmenin yönlendirici rolü, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolü, öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolü, öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolü ve çerçevesinde şekillenmiştir.

Öğretmenin yönlendirici rolüne ilişkin metaforlar ‘Bisiklet’, ‘Fener’, ‘Müzik’, ‘Cesaret’, ‘Yap-boz’ ve ‘Boya fırçası’ ve ‘Güneş’ şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 2). ‘Boya fırçası’ metaforunu ortaya koyan öğrenci öğretmenin rolü, mesleki yaşantısı, öğrenciyi yönlendirmesi, öğrencinin yaratıcılığını ve kendini keşfetmesi temaları çerçevesinde ortaya koyduğu metaforu açıklamıştır. Bu nedenle bu metafor farklı temalar içinde tekrar değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenin yönlendirici rolüne ilişkin metaforlar

Metaforlar	f	%
<i>Bisiklet</i>	1	2.5
<i>Fener</i>	1	2.5
<i>Müzik</i>	1	2.5
<i>Cesaret</i>	1	2.5
<i>Yap-boz</i>	1	2.5
<i>Boya fırçası</i>	1	2.5
<i>Güneş</i>	1	2.5

Öğrencilerden Ayşe ‘Bisiklet’ metaforuna dayalı görüşlerini şu şekilde yorumlamaktadır:

“Resim-iş öğretmenliği bir bisiklete benzer çünkü o kadar çok insana yön veren yanı vardır ki, içine girdiğiniz zaman kendinizi mutlu hissederek yapabildiğiniz işten zevk alır ve bundan gurur duyarsınız. Çünkü o iş, sizin elinizde şekillenir. Yokuş yukarı pedal çevirmek zordur, ara sıra geri çevirirsin arkada kalırsın ama biraz yüklendiğin zaman öne geçersin ve hedefine ulaşabilirsin.”

Öğrencilerden Hamit ise ‘Fener’ metaforuna ilişkin görüşleri çerçevesinde hem öğretmenin yönlendirici rolüne hem de öğrencilerin yaratıcılık ve yeteneklerinin keşfedilmesine ilişkin rolüne vurgu yapmaktadır: *“Resim öğretmenliği fenere benzer çünkü kişide resim yeteneğinin, yaratıcılığın keşfedilmesini, yönlendirilmesini, geliştirilmesini sağlar. Bu nedenle öğretmenlik sabır, disiplin, bilgi ve yetenek gerektirir.”*

Öğretmenin yönlendirici yönü çerçevesinde öğrencilerin üzerinde durduğu konular öğrencileri yönlendirerek kendilerini bulmalarını sağlamak ve bu çerçevede kendi kendilerine yetebilecekleri cesareti kazandırmak üzerine odaklanmaktadır.

Öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlar ‘Rüzgar’, ‘Çiçek’ ve ‘Su damlası’, ‘Boya fırçası’ ve ‘Özgüven’, ‘Dört yapraklı yonca’ olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 3). Metaforlardan ‘Boya fırçası’, ‘Özgüven’ ve ‘Dört yapraklı yonca’ kavramları öğretmenin rolüne ilişkin diğer temalar altında da ele alınmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlik mesleğinin özelliklerine ilişkin metaforlar

Metaforlar	f	%
<i>Rüzgar</i>	1	2.5
<i>Çiçek</i>	1	2.5
<i>Su damlası</i>	1	2.5
<i>Boya fırçası</i>	1	2.5

Öğrencilerden Buse 'Çiçek' metaforuna dayalı görüşlerini şu şekilde yorumlamaktadır: *"Resim-iş öğretmenliği çiçek gibidir. Öğrenciye suyunu aksatmadan her gün vermen gerekir, özveri ister her gün uğraş ister ve yetişmesinde en önemli etken sevgidir. Suyunu aksattığın gün solabileceğinden işinde gönüllü olmak ister. Hiç bir günü aksatmadan her gün büyük özveri ile bakılmak ister."*

Emir ise 'Su damlası' metaforu ile öğretmenlik mesleğindeki kişisel gelişimin sürekliliğine vurgu yapmaktadır: *"Resim-iş öğretmenliği bir su damlası gibidir. Yolunu kendi çizer. Sınırları yoktur, istesen de kısıtlayamazsın onu seçimini kendi yapar. Kaynağı vardır hep, döngüsü vardır. Yalnız da güçlüdür hep katar içine farklı renkleri. Renklendikçe çoğalır, çoğaldıkça yayılır, sığdıramazsın ufak kutulara, bekleyemezsin bulunduğu kabın şeklini almasını. O kendi döngüsünde yeni su damlaları yaratacak yeniden doğacak, çoğalacak ve saracaktır dünyayı..."*

Öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolü çerçevesindeki metaforlar 'Hayat', 'Seyahat etmek', 'Gökkuşluğu', 'Karanlık oda', 'Hayat tarzı', 'Çocuğun saflığı', 'Dil', 'Kapan', 'Kar tanesi' ve 'Özgürlük' olarak sıralanmaktadır.

Tablo 3. Öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolüne ilişkin metaforlar

Metaforlar	f	%
Hayat	1	2.5
Seyahat etmek	1	2.5
Gökkuşluğu	1	2.5
Karanlık oda	1	2.5
Hayat tarzı	1	2.5
Çocuğun saflığı	1	2.5
Dil	1	2.5
Kapan	1	2.5
Kar tanesi	1	2.5
Özgürlük	1	2.5

Öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolüne ilişkin metaforlar öğrencinin farklı yönlerini tanıma, yeteneklerini açığa çıkarma ve bu yönde cesaret verme, kendilerini ifade etme yolu bulmalarını sağlama, kendi içlerinde saklı olan yönleri keşfetmelerini sağlama ve kendilerini tanımlarını sağlama, kendilerini anlatmalarını sağlama şeklinde sıralanabilecek konular çerçevesinde yapılmaktadır.

Öğrencilerden İnci'nin 'Seyahat etmek' metaforu çerçevesindeki yorumları şu şekildedir:

"Resim-iş öğretmenliği değişik yerlere seyahat etmeye benzer. Çünkü gezdikçe yeni yerler görür farklı insanlar tanımış oluruz ve yol boyunca değişik sorunların üstesinden gelmeyi öğreniriz. Resim derslerinde de öğrenciler bir seyahate çıkarlar ve biz öğrencilerin farklı yönlerini tanıyıp kendilerini keşfetmelerine yardımcı oluruz ve keşsettikleri yola devam etmelerini sağlarız."

Sanem ise 'Karanlık oda' metaforuna ilişkin görüşlerini ifade ederken çağrışımsal bir benzetme ortaya koymaktadır:

"Resim öğretmenliği eşyaların şeklini ve düzenini hiç bilmediğim karanlık bir odaya girmek gibidir. Ürperti verir, her an bir yere çarpacağına sanırsın... Duvara, eşyalara dokuna dokuna ilerlemeye çalışırsın. Sonra göz alışmaya başlar. Eşyaların şeklini, düzenini kavramaya başlıyorsun. Duvarda ki guguklu saati görürsün, kuşun ötüşü seni hayranlığa düşürür ya da köşede ki masanın ayaklarındaki işlemeye gözün ilişir, yakına gidersin daha yakına. Yaklaştıkça işlemlerin güzelliği seni şaşkına çevirir, daha çok bakmak incelemek istersin ve tabii gözün karanlığa iyiden iyiye alışmıştır. İşte karanlıkta keşfettiği güzellikler gibi öğretmen de öğrencisinde keşfettiği güzellikleri, yeteneği ve yaratıcılığı ortaya çıkarmaya yardımcı olur."

Öğrencilerden Deniz 'Kapan' metaforuna ilişkin düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadır:

"Resim öğretmenliği diyorum 'iş' i eklemek saçma geliyor çünkü. Resim öğretmenliği bir kapana benzer; çünkü seni strese sokan her şeyi, öfkeni, üzüntünü içine çeker. Sakinleştirir, bir amaç verir, öğrencilere içinde dolaşabileceğin imgelerin anahtarını verir. Öğrenciler her resim yaptığında, her bir attığı çizikte kendisini görürsün; saf, berrak.. Eğer farkederse öğrencinin kendini bulduğu güzel bir dünyadır, her parçasıyla öğrenciyi tanıyan. Bu nedenle resim öğretmeni de öğrencinin kendisini farketmesini sağlayan ve öğrencideki farklı yönleri yakalayan bir kapandır."

Selma ise 'Özgürlük' metaforu çerçevesindeki görüşlerini ifade ederken öğrencilerin kendilerini keşfetmeleri sürecindeki özgürlüğe vurgu yapmaktadır:

"Görsel sanatlar öğretmenliğini; hem öğretmen açısından hem de öğrenci açısından özgürlüğe benzetiyorum. Çünkü derste konu ne olursa olsun kısıtlama yok. Öğrenci derste verilen konunun ona ifade ettiğini çizer ve tamamen kendiyi baş başadır. Bir noktada kendini anlatır. Ve her kağıtta başka bir kişiyi görmek öğretmenin en mutlu anıdır. Bu; fen derslerinde yapılan pamuğun arasında fasulye yetiştirme deneyine benzer. Öğrenci fasulyedir, öğretmen ise o fasulyeyi eken, suyunu veren, onun yeşermesini merakla bekleyen, izleyen kişidir. O fasulyenin büyüyüp yeşermesi öğretmenin elindedir. Bu da öğretmenlik mesleğinin ne denli kutsal bir iş olduğunu gösterir bizlere. Bu mesleği edinmeye aday kişiler olarak ve bu mesleği edinmiş kişiler olarak bizlere çok fazla görev düşmektedir. Görsel sanatlar öğretmenleri olarak özgürlüğümüzü kullanıp özgürlüklerini kullanmaya teşvik etmeliyiz öğrencilerimizi..."

Öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolüne ilişkin metaforlar 'Dağcının sırt çantası', 'Boya fırçası', 'Ağaç', 'Yemek yapmak', 'Dans etmek', 'Özgüven', 'Fener', 'Galaksi', 'Kumbara', 'Basketbol koçluğu', 'Anahtar' ve 'Dört yapraklı yonca' olarak sıralanmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolüne ilişkin metaforlar

Metaforlar	f	%
Dağcının sırt çantası	1	2.5
Boya fırçası	1	2.5
Ağaç	1	2.5
Yemek yapmak	1	2.5
Dans etmek	1	2.5
Özgüven	1	2.5
Fener	1	2.5
Galaksi	1	2.5
Kumbara	1	2.5
Basketbol koçluğu	1	2.5
Anahtar	1	2.5
Dört yapraklı yonca	1	2.5

Öğretmenlerin öğrencilerin hayal gücü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolü çerçevesindeki metaforlar hayal gücünü beslemek, özgürlük sunmak, hayal gücünü keşfedici olanaklar sunmak, öğrencilerin hayal güçlerine dayalı özgüvenlerini desteklemek, öğrencilerin yeteneklerini ortaya koymak için fırsatlar yaratmak, yaratıcılığa yönelik estetik ve görsel algıyı beslemek, yaratıcılığı keşfetmeye yönelik cesaret kazandırmak, yaratıcılığı ortaya çıkarmaya ilişkin düşünce gücünü beslemek, yaratıcılıkları çerçevesinde sorgulayan ve bu bağlamda fikir üretip akıl yürütebilen bireyler yetiştirmek konuları çerçevesinde yapılmaktadır.

Öğrencilerden Özgül'ün, öğrencilerin öğretmen tarafından yaratıcılığı ve yeteneği çerçevesinde yönlendirilmesine dayalı olarak ortaya koyduğu metafor 'Boya fırçası'dır. Bu metaforla ilgili farklı temalar da ortaya koyan Özgül, düşüncelerini şu şekilde açıklamaktadır:

"Resim öğretmenliği bir boya fırçasına benzer. Kontrol sizin elinizdedir. Herşey size bağlıdır. Hayal gücü ve yeteneklerinin küçük fırça darbeleri ile gözler önüne serilmesini sağlar. Her fırça darbesi sizi yansıtır. Duygunuzu, birikiminizi ifade eder. İstedığınız yerde durmak, istediğiniz yerde tüm gücünüzü kullanarak fırçayı hareket ettirmek size bağlıdır. Özgürlüktür. Bu yüzden gelişmek, ilerlemek bireyin kendi elindedir. Bir fırça gibi kalıcı ve değerli izler bırakmak ta. En önemlisi öğrencileri bu yolda başarılı bir birey sahibi yapmakta... Ülkemizin çağdaş uygarlık

düzeyine ulaşmasında, daha iyiye ve ileriye giden bir Türkiye meydana getirmek için en büyük çabayı kuşkusuz öğretmenlerimiz göstermektedir. Onların verdikleri bilimsel, çağdaş, mesleki ve sosyal eğitimle; güçlü, bilgili ve gelişmelere açık bireyler yetişecek, geleceğe daha emin adımlarla ilerleyen bir toplum oluşturulacaktır. Öğretmen; yapıcı ve yaratıcıdır. İnsan haklarına saygılıdır. Öğretmen özverili, çevreye güven ve inanç veren, içi insan sevgisiyle dolu bir kişidir. Her alanda yeniliği, yenileşmeyi savunur. Gerçekleri anlatır. Beceri ve yeteneklerimizin gelişmesine yardımcı olur. Bu doğrultuda gidersek yöneldiği, eğitim verdiği dal hangisi olursa olsun bütün öğretmenler bireylere değer vererek onları şekillendirir. Bireylerin hayal gücünü geliştirir, ilerletirler. Bireysel olarak öğrencilerin kendilerini yönetebilmelerini sağlarlar. Bu bağlamda resim öğretmenliği bir nevi önemli bir yol göstericidir.”

Öğrencilerden Nurcan belirlediği 'Ağaç' metaforu ile hem öğretmenin bilgi kaynağı olmasına hem de öğrencilerin hayal gücünü besleyen rolü çerçevesinde yeni yöntem ve teknikleri öne çıkarmasına ilişkin gereksinime vurgu yapmaktadır:

“Ben Görsel Sanatlar öğretmenliğini bir ağaca benzetiyorum. Ağacın kökü ne kadar gelişmiş ve toprağa ne kadar sıkı tutunmuşsa, ağaç o kadar çok meyve verir, burada toprağı bilgilerimiz, kökü biz öğretmenler, meyveyi de öğrencilerimiz oluşturmakta, bu konuda biz öğretmen adaylarına, çok iş düşmektedir. Yeni teknikler geliştirmenin şart olduğunu düşünüyorum. Çünkü artık öğrenciler belli kalıplara o kadar alışmış ki eğer içlerinde biraz ilgi varsa bu kalıpların o ilgilerini söndürdüğünü düşünüyorum. Yaratıcılık konusuna değinirsek kendi kendine ortaya çıkan bir olgu değildir mutlaka gözlem gerektirir, resim öğretmeni ile doğrudan alakalıdır, eğer öğretmen çocuklara resim dersini sevdirmek istiyorsa çocukların hayal gücünü ortaya çıkaracak gözlemler ve uygulamalar yaptırmalı diye düşünüyorum.”

Öğrencilerden Hakkı resim-iş öğretmenliğine ilişkin 'Yemek yapmak' metaforunu kullanmaktadır. Bu metafor çerçevesindeki algısını şu şekilde ifade etmektedir:

“Resim-iş öğretmenliği yemek yapmak gibidir. Yemek her yapıldığında farklı tatta olur. Öğretmenlik te böyle bir şeydir. Her öğrenciden ayrı bir tat, heyecan alırız. Baharatlar kötü yemeği mükemmelleştirebilir. Öğrencilere verdiğimiz katkılar baharat gibidir kararında tadı bozmadan koyarız. Çocukların hayal gücü de böyle ufak katkılarla gelişir. Önemli olan hayal güçlerini köreltmek değil ortaya çıkarmaktır. Eğer öğretmenlikte çocuklara çok fazla yönlendirme yapılırsa çocukların hayal güçleri azalır çizimlerin hepsi birbirlerine benzemeye başlar yaratıcılık azalır öğretmene bağımlı hale gelmiş olur bunu önlemek için yemeğe katılacak tuzun biberin ayarını kaçırmamak lazımdır...”

Melda ise 'Özgüven' metaforu ise hem Resim-iş öğretmenliğinin meslek olarak özelliklerine hem de hayal güçlerini ortaya çıkarma ve gerçekleştirme sürecindeki rolüne değinmektedir:

“Resim-iş öğretmenliği özgüvene benzer. Çünkü öğrencilere resim yaptığımızda onların kendi dünyalarındaki hayal perdelerini aralarız. O dünyada ne kadar güzel şeyler barındırdıklarını ve onları gerçekleştirmek için çabalamasını, başarabileceğini aşılırlar. Özgüven gibidir. Var olduğunda mutluluğu, hayalleri gerçekleştirir yok olduğundaysa insanı kalabalıkta önemsiz bir nesne gibi hissettir. Bu nedenle değerlidir. Resim öğretmenliği göreve değil, bir aşk serüvenidir. Ben mesleğimi her koşulda çok seviyorum...”

Canan'ın 'Kumbara metaforu çerçevesindeki görüşleri: “Resim-iş” öğretmenliği mesleği kumbaraya benzer; çünkü öğrencilerin yaratıcılıklarını biriktire biriktire çoğaltmakta. Ve her bir bilgi zamanla, emek verilerek atılmıştır o kutuya... Kumbara dolup taşıduğunda açmaya karar veririz ve sahip olduğumuz bilgi yığınıyla karşılaşırız. Biriktirdiklerimizi kullanmak artık bizim elimizdedir.” şeklindedir.

Öğrencilerden Arda 'Basketbol koçluğu' metaforuna dayalı olarak öğretmenin öğrencisinin yeteneklerini keşfetmesine vurgu yapmaktadır:

“Resim İş Öğretmenliği basketbol koçluğuna benzer. Çünkü bir basketbol koçu da elindeki cevheri yeteneği görür ona göre takımının düzenini kurar bu oyunculara s takım oyunu içerisinde roller verir. İşte resim öğretmeni de aynen bir basketbol koçu gibi elindeki öğrencilere

bakar onlardaki cevheri yetenekleri görür eğer bu öğrenciler ilgili ve yetenekli ise onların önünü açar. Uçsuz bucaksız bir hayal dünyasında dolaşmalarını sağlar, yeteneği az olan öğrencileri de bu derse kanalize eder ve onları bu dersin bir oyuncusu olarak hayal gücünü keşfetme rolü verir.”

Betül ise ‘Anahtar’ metaforu çerçevesinde yaratıcılığı keşfetme yolunda öğretmenin rolüne işaret etmektedir: *“Resim öğretmenliği anahtar gibidir. Öğrencinin hayal dünyası ve yaratıcılığa kapılarını açmayı sağlayan bir anahtardır. Düşünüldüğünde herkeste biraz olsun estetik duygu ve görsel algı mevcuttur. Yani herkeste olan kapının dışındadır. Resim öğretmeni bu anahtarla kapıyı açarak bambaşka bir diyarın keşfine olanak sağlar. Bu uçsuz bucaksız, düşünce gücünün sınırlarıyla çevrili olan dünya çocuğu içine alır, çocuk bilhassa kendi düşüncelerinden oluşan bu dünyada cesaret kazanır ve yaratmayı öğrenir. Zihinsel algıyı güçlendiren, düşünce gücünü, zirvelere çıkaran ve bununla birlikte farklı çerçeveden çözümler üretebilen, topluma insanlığa bu yaratıcı beyinleri kazandıran bu kapının açılması için gerekli anahtar resim öğretmenindedir.”*

Öğrencilerden Emel ise öğretmenin mesleki rolü ve öğrencilerin hayal gücü ve yaratıcılığını besleyen rolüne ‘Dört yapraklı yonca’ metaforu ile vurgu yapmaktadır:

“Resim-iş öğretmenliği dört yapraklı yoncaya benzer. Çünkü ona ulaşmak ne kadar zorsa bizim mesleğimize ulaşmak ta bir o kadar zordur. Aynı zamanda şanslıyızdır da. Bizlere verilen yeteneğimiz en büyük şansımızdır çünkü her insanın isteyip de sahip olamayacağı bir özelliştir bu. Bu alanda biz öğretmen adaylarına ve öğretmenlerine düşen görev ise mesleğimize sahip çıkmaktır. Bizim asıl amacımız; sorgulayan, fikir üreten, akıl yürüten, kendinin ve etrafında olup bitenlerin farkında olan, estetik beğeniye ve algıya sahip, hayal kurabilen, bilimsel eğitimini yaratıcılıkla destekleyen bireyler yetiştirmektir.”

Öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolüne ilişkin metaforlar ‘Boya fırçası’, ‘Fener’, ‘Renk paleti’, ‘Toprak’, ‘Arı’, ‘Dört yapraklı yonca’, ‘Pencere’, ‘Tohum’, ‘Fırça’, ‘Deniz’, ‘Hareket’, ‘Kitap’ ve ‘Ağaç’ olarak sıralanmaktadır.

Tablo 5. Öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolüne ilişkin metaforlar

Metaforlar	f	%
Boya fırçası	1	2.5
Fener	1	2.5
Renk paleti	1	2.5
Toprak	1	2.5
Arı	1	2.5
Dört yapraklı yonca	1	2.5
Pencere	1	2.5
Tohum	1	2.5
Fırça	1	2.5
Deniz	1	2.5
Hareket	1	2.5
Kitap	1	2.5
Ağaç	1	2.5

Öğrencilerden Esin *“Resim-iş öğretmenliği renk paletine benzer. Paletimiz içinde bulundurduğu renkleri doğru yerde kullanarak tuvale taşır. Her boş tuval de öğrenci gibidir ve öğretmenin amacı da her öğrenciyi resim gibi işlemektir.”* sözleri ile öğretmenin kaynak olarak öğrenciye olan katkısına ilişkin düşüncelerini ‘Renk paleti’ metaforuna dayalı olarak açıklamaktadır.

Öğrencilerden Kerime ‘Toprak’ metaforu çerçevesindeki düşüncelerinde toprak gibi öğretmenin de öğrencileri beslediğine değinmekte ve bu bağlamda bilgi kaynağı olduğunu ifade etmektedir. Kerime’nin görüşleri şu şekildedir:

“Resim öğretmenliği toprak gibi gibidir çünkü toprak dünyadaki bütün varlıkları canlı cansız her şeyi kendi yüzeyinde tutar. Toprağa bir verirsın, topraktan bin verim alırsın. Öğretmenler de toprak gibidir. Öğrencilerinden öğrenme isteği gördükçe onlara daha dolu dolu bilgi ve teknikler aktarır. Toprak içindeki minerallerle üzerinde yetiştirdiği bitkileri ağaçları besler onlara can katar. Resim öğretmeni de toprağın gösterdiği emek gibi öğrencilere kendi

bildiklerini aktarır, onlara yeni bilgiler teknikler öğretir. Toprağın bereketinde emek vardır, öğretmenin emeğinde de öğretme isteği vardır. Toprak cömerttir, asla cimrilik yapmaz, çıkar gütmez. Resim öğretmeni de öğretmekten zevk alır, öğrettikçe, öğrencilerine bir şeyler kattıkça kendi benliğini ve vasıflarını tamamlar bununla beraber kendi gibi sanatın yolundan gidebilecek taze bireyler yetiştirir.”

Öğretmenin bilgi kaynağı olması teması çerçevesinde 'Arı' metaforunu kullanan Melda "Öğretmenlik bir arıya benzer, çünkü bilginin özünü toplayıp kendinde dönüştürüp öğrenciye aktarır..." demekte; Şeniz ise 'Pencere' metaforuna dayalı olarak "Resim öğretmenliği bir pencere gibidir, aslında hep zihnimizde olan hayallerimizi dışarıya gösterebilmemizi sağlar. Öğretmen de kendi bilgisini kullanarak öğrencilerin kendi pencerelerini yaratmalarını sağlar." demektedir. Mine de 'Tohum' metaforu çerçevesindeki düşüncelerini "Resim iş öğretmenliği tohuma benzer. Tohumu özenle ekersin. Ne az, ne çok sularsın. Günler geçtikçe büyür, yeterli suyunu aldıkça, beslendikçe daha da büyür, meyve verir. Öğrenci de derslerle beslenir, öğretmenlerinin verdiği destekle, yardımla gelişir. Derslerin her biri su gibidir." cümleleri ile ifade etmektedir.

Öğrencilerin resim-iş öğretmenlerinin bilgi kaynağı olması teması çerçevesinde üzerinde durdukları konular temel olarak öğretmenin öğrencilerin bilgi, beceri, yetenek ve hayal güçlerini geliştiren bilgileri öğrencilere sunmaları, yenilikçi yöntem ve yaklaşımları öğrenciye sunmaları gerekliliği, öğrencileri bilgileri ile beslemeleri, geliştirmeleri ve zenginleştirmeleri ve hayata hazırlamaları olarak sıralanmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma güzel sanatlar eğitimi öğretmen adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin algılarını ortaya koydukları metaforlar ve metaforlara ilişkin düşünceleri yolu ile belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda güzel sanatlar eğitimi lisans öğrencilerinin 'resim-iş öğretmenliği' kavramına ilişkin metaforları çok çeşitlilik göstermektedir.

Metaforlar kendi içerisinde nesnel durumları çerçevesinde kategorize edildiğinde büyük çoğunluğunun somut kavramlar üzerine odaklandığı, somut kavramların ise yarı yarıya canlı ve cansız nesnelere üzerine odaklandığı, küçük bir kısmının da soyut kavramlar üzerine odaklandığı görülmüştür.

Öğrencilerin metaforlar bağlamındaki algıları incelendiğinde ise metaforların temel olarak beş kategori altında sınıflandırılıp incelenebileceği görülmüştür. Bu çerçevede kategoriler öğretmenin yönlendirici rolü, öğretmenlik mesleğinin özellikleri, öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolü, öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolü, öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolü olarak belirlenmiştir.

Lisans öğrencilerinin ortaya koyduğu metaforlar incelendiğinde en çok üzerinde durdukları konular öğretmenin bilgi kaynağı olarak rolü, öğretmenin öğrencilerin hayal gücünü ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarıcı rolü ve öğretmenin öğrencilerin kendilerini keşfetmelerine yönelik rolü olarak belirlenmiştir. Özellikle öğretmenin bilgi kaynağı olması gerekliliği, öğrencilerin hayal güçlerini geliştirmelerine yardımcı olarak yaratıcılıklarını keşfetmelerine olan katkısı ve öğrencilerin yeteneklerine ilişkin farkındalık oluşturma sürecine etkisi üzerinde durulmuştur.

Sonuç olarak, araştırma bulgularına dayalı olarak 'resim-iş öğretmenliği' ile ilgili algıların ortaya konulması çerçevesinde etkili bir biçimde işe koşulduğu söylenebilir. Alanyazında metafor yolu ile görüş belirlemeye ilişkin araştırmalarda da benzer şekilde metaforların kişisel algıları ortaya çıkarmada güçlü birer araç olduğuna ilişkin bulgulara ulaşılmıştır (Yılmaz ve diğ., 2013; Ünal & Ünal, 2010; Kabadayı, 2008; Cerit, 2006; Çelikten, 2006; Ocak & Gündüz, 2006; Saban, 2006; Saban ve diğ., 2006; Saban, 2004).

Araştırmada metaforlar aday öğretmen olan lisans öğrencilerinin kişisel deneyim ve görüşlerini farklı bir bakış açısı ile ele almayı olanaklı hale getirmiştir. Bu yönüyle bireylerin farkında olmadıkları kişisel deneyimlerine ve yorumlamalarına dayalı bakış açılarının ortaya konulmasında metaforların işe koşulması oldukça etkili bir yoldur (Saban, 2006).

Alanyazında metaforlar yolu ile veri elde etmeye ilişkin çalışmalar incelendiğinde öğretmen, okul, öğrenci, okul yönetimi, eğitim, öğretmenlik mesleği, öğrenci-öğretmen-veli etkileşimi odaklı çalışmalar yoğunluklu olarak dikkati çeker (Cerit, 2008; Cerit, 2006; Kabadayı, 2006; Saban, 2006; Saban ve diğ., 2006; Saban, 2004).

Ancak görsel sanatlar öğretmenliği çerçevesindeki çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çerçevede araştırma "resim-iş öğretmenliği" olgusunu derinlemesine incelemekte ve görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin algılarını sorgulayıcı bir biçimde ortaya koymalarına zemin hazırlamaktadır. Araştırma bu yönüyle görsel sanatlar öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerini belirlemeleri ve sorgulamalarına olanak tanınması çerçevesinde de önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Afacan, Ö. (2010). Fen bilgisi öğretmen adaylarının "fen" ve "fen ve teknoloji öğretmeni" kavramlarına yönelik metafor durumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (1), 1242-1254.
- Akkaya, A. (2011). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin "konuşma" kavramına ilişkin algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 1-9.
- Alacapınar, F. (2011). İlköğretim okulu öğrencileri öğretmenlerini nelere benzetmektedirler? *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 249-263.
- Altun, S., & Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.
- Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 100-109.
- Aslan, S. (2013). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin "öğretmen" kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (8)6, 43-59.
- Aydın, F. & Eser-Ünalı, Ü. (2010). Coğrafya öğretmen adaylarının Coğrafya kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analizi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 600-622.
- Aydın, S, ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5 (3), 818-843.
- Ben-Peretz, M., Mendelson, N. ve Kron, F.W. (2003). How teachers in different educational contexts view their roles. *Teaching and Teacher Education*, 19, 277-90.
- Carter, S. ve Pitcher, R. (2010). Extended metaphors for pedagogy: Using sameness and difference. *Teaching in Higher Education*, 15 (5), 579-589.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), Güz, 693-712.
- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (3), 669-699.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21. Yıl (2), 269-283.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 21 (2), 439-458.
- Fidan, B. ve Fidan, M. (2016). Ortaokul öğrencilerinin görsel sanatlar dersi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6)2, 159-166
- Font, V., Bolite, J. ve Acevedo, J. (2010). Metaphors in mathematics classrooms: Analyzing the dynamic process of teaching and learning of graph functions. *Educational Studies in Mathematics*, 54 (2), 131-152
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34(1-14).
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(169), 126-141.

- Henze, R. C. (2005). Metaphors of diversity, intergroup relations, and equity in the discourse of educational leaders. *Journal of Language Identity & Education*, 4 (4), 243-267.
- Jensen, D. F. (2006). Metaphors as a bridge to understanding educational and social contexts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5 (1) , 5 (1).
- Johnson, B. (2007). The paradox of design research: The role of informants, B. Laurel (Ed.), *Design Research: Methods and Perspectives* içinde. Cambridge, MA: MIT Press. 39-40.
- Kabadayı, A. (2008). Analysing the metaphorical images of Turkish preschool teachers. *Teaching Education*, 19 (1), 73-87.
- Kalyoncu, R. ve Liman, S. (2013). Öğretmenlerin "görsel sanatlar dersi" ve "görsel sanatlar öğretmeni" kavramlarına ilişkin metaforları. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 8(1), 115-130.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "öğretmenlik" kavramına ilişkin metaforları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9)20, 471-484.
- Koro-Ljunberg, M. (2001). Metaphors as a way to explore qualitative data. *Qualitative Studies in Education*, 46 (2), 367-379
- Liamputtong, P. (2009). *Qualitative research methods*, Melbourne: Oxford University Press.
- Liamputtong, P. (2010). *Performing qualitative cross-cultural research*. Cambridge: Oxford University Press.
- Mahlis, M. , Massengill-Shaw, D ve Barry, A. (2010). Making sense of teaching through metaphors: A review across three studies. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 16 (1), 49-71.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 293-309.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S. Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A. ve Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26(3-50).
- Örücü, D. (2012). Primary school teachers' metaphorical perspectives towards classroom and classroom management: a comparative case study. *Elementary Education Online*, 11(2), 342-352.
- Özdemir, M. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 96-109.
- Rose, G. (2009). *Visual methodology: An introduction to the interpretation of visual materials* (2nd ed.). Los Angeles, CA: Sage.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saban, A. (2006). Functions of metaphor in teaching and teacher education: A review essay. *Teaching Education*, 17 (4), 299-315.
- Saban, A., Koçbekar, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (2), 461-522.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri*, 2 (2), 135-155.
- Ünal, A. & Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 151-164.
- Wells-Yalçın, Ş. (2015). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 160-175

- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22(127-138).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., Ünal, A. & Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 92-109.
- Yılmaz, F., Göçen, S. & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (9)1, 151-164.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Suzan Duygu Bedir Erişti
sdbedir@anadolu.edu.tr